

Ганна ЛЕСЬКІВ-БОНДАРЧУК,
керівник фізичного виховання

*Кременецький лісотехнічний фаховий коледж
(м. Кременець)*

СТРУКТУРА, КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНOSTІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДО СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ТРЕТЬОГО ВІКУ

Готовність людини до певних дій передбачає наявність відповідних навичок, умінь, здібностей і мотивації для застосування. Проведення спортивно-оздоровчої роботи, її якісна підготовка залежать від психологічного стану фахівця, особливостей компетенцій, що мають науково-методичне підґрунтя для формування моделі поведінки й організаційної діяльності та навичок управління процесами. Майбутні фахівці з фізичного виховання, організатори спортивно-оздоровчої діяльності під час підготовки до професії мають стабільну мотивацію до виконання цього виду діяльності – проведення спортивних та оздоровчих заходів.

За ступенем сформованості компонентів можна судити про ступінь сформованості їхньої цілісної єдності – готовності до проєктування освітнього контенту. Виходячи з того, що спортивно-оздоровча робота з людьми третього віку нерозривно пов'язана з особливостями підготовки майбутніх фахівців до означеної діяльності, постає потреба проаналізувати різноманітні підходи до підготовки таких спеціалістів. Це дасть змогу виокремити критерії та показники об'єкта дослідження.

Дослідники виокремлюють різні складові такої готовності фахівця. Так, А. Багорка визначає готовність фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи як інтегровану якість особистості майбутнього фахівця, яка проявляється: «у підвищенні продуктивності мислення, розвитку пам'яті, розширенні та поглибленні знань за допомогою використання нових інформаційних технологій; у наданні можливості обирати способи дій, здійснювати самоконтроль і прогнозувати способи підвищення продуктивності при інформатизації процесу навчання» [1].

Готовність фахівців до спортивно-оздоровчої роботи О. Базильчук розглядає як синтез таких структурних компонентів: мотиваційного,

операційно-пізнавального, емоційно-вольового, оцінювального. На думку О. Базильчук, готовність до спортивно-оздоровчої роботи визначається як «інтегральне утворення, що охоплю наявність мотивації до використання проведення спортивно-оздоровчої діяльності, знання теоретичних аспектів, прояв відповідних емоційно-вольових якостей та реалізацію комплексу педагогічних умінь у нових умовах діяльності» [2].

Дослідниця Ж. Гращенкова також розглядає особливості підготовки фахівців з фізичного виховання. Авторка виокремлює такі компоненти: «мотиваційно-ціннісний (активність і потреба); загально-користувацький (знання, уміння для роботи з значущими цифровими технологіями); загально-педагогічний (цифрова грамотність фахівця), предметно-педагогічний компонент (розширення і поглиблення сформованих знань, умінь майбутніх педагогів)» [3]. Це буде основою мотиваційно-орієнтаційного компонента готовності в нашому дослідженні.

У своїй роботі Н. Степанченко розглядає такі елементи готовності до спортивно-оздоровчої діяльності: знати поняття інформації та загальну характеристику процесів діагностики, опрацювання й підбору вправ; знати призначення й характеристики спортивного інвентарю; знати призначення й можливості використання вправ при різних захворюваннях; володіти технологією опрацювання різної інформації [4]. Вважаємо, що для майбутнього фахівця з фізичного виховання подібні знання й уміння є необхідними, бо це становить технічний бік проектування спортивно-оздоровчої роботи. Знання необхідних діагностичних методик, спортивного інвентаря, особливостей організму, вміння ними користуватися дадуть змогу здобувачу вищої освіти створювати програму спортивно-оздоровчої роботи з клієнтом.

Під структурою професійної готовності до спортивно-оздоровчої роботи Є. Приступа розуміє сукупність, взаємодію та взаємопроникнення трьох компонентів: психологічного (мотиви, інтереси до спортивно-оздоровчої діяльності, прагнення до професійного самовдосконалення щодо їхнього застосування в майбутній діяльності), науково-теоретичного (знання в сфері організації спортивно-оздоровчих заходів) та операційно-технологічного (вміння та навички, знання у сфері організації спортивно-оздоровчих заходів) [5].

На основі аналізу перелічених вище досліджень ми дійшли висновку, що структура готовності до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку має складатися з чотирьох компонентів. Перший відображатиме наявність мотиваційної готовності та орієнтацію на діяльність, другий – знаннєву (когнітивну) складову, третій – наявність операцій, що входять до складу діяльності, четвертий – уміння оцінювати та рефлексувати. Саме така структура готовності буде найповнішою та охопить усі складові, необхідні для успішного формування готовності до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку в майбутніх фахівців з фізичного виховання. Розглянемо компоненти готовності більш детально.

Мотиваційно-ціннісний компонент полягає в усвідомленні та розвитку потреби в спортивно-оздоровчій діяльності, особистісно-позитивному ставленні майбутніх педагогів до цієї діяльності, стійкому інтересі. Функція мотиваційно-ціннісного компонента в контексті нашого дослідження полягає у пробудженні у здобувача позитивного ставлення до майбутньої професійної діяльності в умовах, що їх диктує інформатизація освіти; у виникненні настрою на взаємодію в оздоровчому середовищі з іншими учасниками освітнього процесу. До них можемо віднести здобувачів, однокласників, адміністрацію закладу освіти. Цей компонент виконує регулятивну та орієнтаційну функції у процесі підготовки фахівців до досліджуваної нами діяльності.

Когнітивний компонент є основоположним для подальшого формування готовності і визначає теоретичну готовність як систему когнітивних (методичних, загально-професійних, інструментальних, техніко-технологічних) знань та умінь студентів, які необхідні їм для розуміння засад (сутності, принципів, рівнів) спортивно-оздоровчої роботи. Цей компонент виражається в наявності знань та уявлень про особливості розвитку людей третього віку, усвідомленні значущості організації спортивно-оздоровчої роботи, а також у наявності знань про принципи її побудови та загальну структуру. Функція цього компонента полягає у спрямуванні на отримання та вдосконалення знань про особливості спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку (основні терміни, види, призначення, структура тощо).

У контексті нашого дослідження розглядаємо операційно-діяльнісний компонент як практичну готовність до застосування майбутніми педагогами

знань та уявлень про оздоровчі технології у власній діяльності. Він проявляється на рівні гностичних, організаційних, конструктивно-проектувальних умінь. Функції цього компонента готовності здобувача до спортивно-оздоровчої роботи виражаються у здатності знаходити й доцільно використовувати потрібні фізичні вправи, уміти не тільки створити оздоровчі програми, а й правильно їх використовувати. Цей компонент здійснює інформаційно-конструктивну функцію у процесі професійної підготовки фахівця з фізичного виховання.

У нашому випадку оцінювально-рефлексивний компонент характеризується пізнанням та аналізом майбутніми фахівцями з фізичного виховання власної діяльності. Реалізується цей компонент через рефлексивні процеси. До них входять самооцінювання та оцінювання іншого. Функція компонента полягає у здатності до оцінювання ефективності освітнього контенту та вмінні адаптувати його під потреби людей третього віку.

Таким чином, готовність до проведення спортивних та оздоровчих заходів майбутніх фахівців з фізичного виховання щодо підготовки її організаційної структури дає змогу нам визначити критерії: когнітивний, мотиваційно-ціннісний, операційно-діяльнісний та оцінювально-рефлексивний.

Список використаних джерел:

1. Багорка А. М. Праксіологічний компонент професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в системі «коледж-університет». *Colloquium-journal*. 2019. № 21 (45). Р. 5–10.
2. Базильчук О. В. Характеристика когнітивного компоненту в структурі готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до роботи з відновлення здоров'я спортсменів. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2017. Вип. 3 (84). С. 44–47.
3. Гращенкова Ж. В., Шутєєв В. В., Ленська О. В. Зміст професійної компетентності майбутніх бакалаврів із фізичної культури і спорту. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені*

М. П. Драгоманова. Серія: Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2020. Вип. 74. С. 23–27.

4. Приступа Є. Н., Данилевич М. В., Грибовська І. Б. Особливості професійної підготовки фітнес-тренерів в умовах сучасної парадигми вищої школи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2017. № 9. С. 96–99.*
5. Степанченко Н. І. Система професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання у вищих навчальних закладах : автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2017. 40 с.